

Сєнічева О.А.,
кандидат філологічних наук,
Бердянський державний
педагогічний університет

БІОБІБЛІОГРАФІЯ ПРОФЕСОРА ВІКТОРІЇ ЗАРВИ

Народилася 11.02.1954 р. у місті Бердянську Запорізької області. У 1972 р. закінчила середню загальноосвітню політехнічну трудову школу № 9 із золотою медаллю. Протягом семи років навчалася по класу фортепіано в музичній школі м. Бердянська, яку закінчила з відзнакою. У 1977 р. закінчила філологічний факультет Донецького державного університету за спеціальністю “Російська мова і література”, присвоєно кваліфікацію філолога, викладача, у 1997 р. – з відзнакою заочне відділення філологічного факультету Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко за спеціальністю “Українська мова і література”, отримавши кваліфікацію викладача української мови і літератури. Після навчання у Донецькому державному університеті працювала вчителем російської мови та літератури в СШ № 1, організатором позакласної і позашкільної виховної роботи в СШ № 9 м. Бердянська.

Пройшла шлях від асистента до директора Інституту філології Бердянського державного педагогічного університету. З 1978 р. – асистент, з 1983 р. – старший викладач кафедри російської, української мов і літератури Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко. З 1984 р. – аспірантка відділу російської літератури і літератур народів СРСР Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. 12 листопада 1985 р. достроково захистила в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України кандидатську дисертацію з теми “Творчість М. С. Лєскова в аспекті російсько-українських літературних взаємозв’язків” на одночасному засіданні двох спецрад із двох спеціальностей: “Російська література” і “Українська література”. Науковим керівником була член-кореспондент Національної академії наук України, доктор філологічних наук, професор Ніна Крутікова. У 1988 р. присуджено вчене звання доцента кафедри української та зарубіжної літератури.

З 1986 р. обрана за конкурсом завідувачем кафедри російської мови і літератури, з 1992 р. – завідувачем кафедри загального мовознавства і слов’янської філології Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко. У 1992 р. пройшла наукове стажування у Віденському університеті (Австрія).

З 1997 по 2001 рр. – завідувач кафедри української та зарубіжної літератури.

З 2001 по 2004 рр. навчалася в докторантурі при кафедрі теорії літератури та компаративістики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (спеціальність 10.01.05 – порівняльне літературознавство). 19 січня 2006 р. захистила докторську дисертацію “Просвітницькі тенденції в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст.”, науковий консультант – доктор філологічних наук, професор Н. В. Костенко.

Після навчання в докторантурі у 2005 р. повернулася на попереднє місце роботи, очоливши кафедру української та зарубіжної літератури. З третього травня 2006 р. призначена директором Інституту філології Бердянського державного

педагогічного університету. Отримала вчене звання професора у 2007 році.

Вікторія Зарва є провідним фахівцем з основних навчальних курсів: “Історія російської літератури 70–90-х рр. ХІХ ст.”, “Історія російської літератури ХХ ст.”, “Актуальні проблеми сучасного українського літературознавства”, “Актуальні проблеми сучасного російського літературознавства”, “Теорія літератури”, “Основи наукових досліджень”, “Літературна компаративістика”, “Літературна герменевтика”. Колеги відзначають високий науково-теоретичний і методичний рівень її занять.

За ініціативи В. Зарви було створено два міжвузівські збірники наукових статей, включені до переліку наукових видань за дозволом ВАК України.

Здійснює наукове керівництво аспірантами зі спеціальності 10.01.05 – порівняльне літературознавство.

За вагомий внесок у розвиток польської культури в Україні Головне правління Польського культурно-освітнього товариства “Відродження” висловило подяку від імені Сенату Речі Посполитої, що здійснює опіку над польською діаспорою (10 травня 2006 р.), нагороджена почесною грамотою Бердянського державного педагогічного університету за активну наукову роботу, публікацію монографії (19 травня 2006 р.); отримала подяку від управління освіти і науки Запорізької облдержадміністрації за сумлінну роботу, особистий внесок у підготовку та проведення Всеукраїнського науково-практичного семінару для методистів Інститутів післядипломної педагогічної освіти, районних відділів освіти, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів з вивченням болгарської мови на тему “Особливості вивчення болгарської мови у 12-річній школі” (30 жовтня 2006 р.); нагороджена грамотою Бердянського державного педагогічного університету за активну участь в організації міжнародного співробітництва (14 травня 2008 р.); почесною грамотою Бердянського державного педагогічного університету за найкращі показники в рейтингу наукової діяльності БДПУ за 2007 рік (15 травня 2008 р.).

1980

1. Poesie bruderlicher Verbundenheit : Buchbesprechung // Rote Fahne. – 1980. – № 94. – С. 3.

1983

2. Про типологічну близькість деяких образів у творах М. Лєскова і Марка Вовчка // Українська мова і література в школі. – 1983. – № 5. – С. 12–15.
3. Оповідання “Катерина” Марка Вовчка і повість “Житіє однієї баби” М. Лєскова. Спроба порівняльного аналізу // Тези доп. і повід. респ. наук. конфер., присвяченої 150-річчю з дня народж. М. Вовчка. – Вінниця, 1983. – С. 75–77.

1984

4. Характер сатирического обличения у Н. В. Гоголя и Н. С. Лескова (на материале повести “Детские годы”) // Тезисы докл. вторых Гоголевских чтений, посвящ. 175-летию со дня рождения писателя. – Полтава, 1984. – С. 50–51.
5. До питання “Лєсков і Україна” (повість “Дитячі роки”) // Літературознавчі обрії : Зб. наук. праць. – К. : Наук.думка, 1984. – С. 35–46.

1985

6. Творчество Н. С. Лескова в аспекте русско-украинских литературных взаимосвязей : автореф. дисс ... канд. филол. наук. – К., 1985. – 17 с.

7. Типологічні мотиви в творчості Марко Вовчок і Миколи Лєскова (на прикладі творів із народного побуту) // Марко Вовчок : Статті і дослідження / Відп. редактор Р. С. Міщук. – К. : Наук. думка, 1985. – С. 131–142.

1986

8. Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. Зб. наук. праць. – К., 1986. – 256 с. / В. Зарва, Л. Дергаль. – 1987. – С. 71–73. (Радянське літературознавство; № 8).

1987

9. Традиції Н. А. Некрасова в сучасній радянській поезії (На прикладі творчості Е. А. Евтушенко) // II Некрасовські читання (Тезиси вист.). – Ярославль, 1987. – С. 12–13.

1988

10. Екологічне виховання молодших школярів на уроках читання / В. Зарва, З. Надєжда // Рациональное использование, охрана, воспроизводство биологических ресурсов и экологическое воспитание. – Запорожье, 1988. – С. 280–281.
11. Гоголевские традиции в “украинской” прозе Н. С. Лєскова // Наследие Н. В. Гоголя и современность. Тезиси докл. – Нежин, 1988. – Ч. 1. – С. 44–45.
12. Антиклерикальна тема у творчості І. Нечуя-Левицького і М. Лєскова // Творча індивідуальність І. С. Нечуя-Левицького і літературний процес. Зб. тез доп. і повід. респ. наук. конф., присвяч. 150-річчю з дня народження письменника. – Черкаси, 1988. – С. 59–61.
13. М. С. Лєсков і Т. Г. Шевченко (До проблеми типології творчості) // Радянське літературознавство. – 1988. – № 12. – С. 24–30.

1989

14. Н. С. Лєсков и Украина. – К. : Знание, 1989. – 18 с. (Серия “В помощь лектору”).

1990

15. К биографии Н. А. Некрасова (по страницам прозы Н. С. Лєскова) // Современное прочтение Н. А. Некрасова. V Некрасовские чтения. Тезиси вист. – Ярославль, 1990. – С. 61–63.
16. Творчество Н. С. Лєскова и Украина. Монография. – К. : Лыбидь, 1990. – 140 с.

1991

17. До просвітительських тенденцій в повісті “Дитячі роки” М. С. Лєскова // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. Зб. статей. – М.-Зап., 1991. – Вип. 1. – С. 43.
18. Гоголевские традиции изображения украинского казачества в “Соборьянах” Н. С. Лєскова // Запорожжя в історії та культурі. Тези доп. і повід. республ. наук. конференції.-Запоріжжя, 1991. – С. 108–109.
19. К значению терминов “Просвещение” и “просветительство” // Міжнар. наукова конфер. “Питання стандартизації, інтернаціоналізації та автоматизації перекладу термінологічних одиниць”. Тези доп. – Чернівці, 1991. – С. 25–27.
20. К просветительской концепции человека (“Соборьяне” Н. Лєскова – “Записки причетника” М. Вовчок) // Тезиси докл. міжвуз. наукової конференції, присвяч. 160-літтю со дня народження Н. Лєскова. – Орёл, 1991. – С. 37–39.
21. Просветительские тенденции в прозе Н. А. Некрасова // VI Некрасовские чтения. Тезиси докл. – Ярославль, 1991. – С. 29–30.
22. К проблеме просветительства в творчестве Н. С. Лєскова // Филологические очерки : Сборник статей. БГПИ Мин-ва народного образования УССР. – Бердянск, 1991. – С. 20–21. Деп. в Укр. НИИНТИ 14.02.92, № 173.

1992

23. Просвітительські традиції у повісті М. Костомарова “Холуй” // Микола Костомаров і проблеми суспільного та культурного розвитку української нації. – Рівне, 1992. – С. 48–49.
24. О типологическом исследовании романа зарубежной наукой // Актуальні питання підготовки спеціалістів в педвузі. – Бердянськ, 1992. – С. 3.
25. До особливостей художнього конфлікту української та російської просвітительської прози 60-х років XIX ст. // X Всеукраїнська славістична конференція “Духовне відродження слов'ян у контексті європейської та світової культури” (Тези доповідей). – Чернівці : ЧДУ, 1992. – Т. 1. – С. 91–92.
26. М. Лєсков про українську “козацьку вольницю” // Феномен українського козацтва в контексті світової історії і культури. Тези доповідей наукової конференції. – Херсон, 1992. – С. 72–73.
27. Американский русист Давид Гриффитс о русском Просвещении XVIII века // Тезисы докладов Крымской научной конференции “Проблемы зарубежного литературоведения и критики”. – Симферополь, 1992. – С. 54–56.
28. К своеобразию двух этапов Просвещения в русской и украинской литературах // Целостность художественного произведения и проблемы его анализа и интерпретации. – Донецк : ДонГУ, 1992. – С. 25–26.
29. Природа художнього конфлікту в творах М. Лєскова і М. Вовчка // Науково-практична конференція “Культура України і слов'янський світ”. Тези доповідей і повідомлень. Част. 1 (м. Кам'янець-Подільський). – К., 1992. – С. 56–57.

1993

30. Новый герой в русской литературе 60-х годов XIX века // Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки. Зб. тез наук. повідомлень. – Бердянськ, 1993. – С. 16–17.
31. С. Єфремов про життя Бориса Грінченка / В. Зарва, Т. Тасиць. – Бердянськ, 1993. – С. 18. (Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки. Зб. тез наук. повідомлень).
32. “Это будет не история, а побасенки...” (Н. С. Лєсков) // Література й історія. Тези доповідей і повідомлень Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя : ЗДУ, 1993. – С. 127–129.
33. Просветительская тенденция определения роли труда в жизни человека в русской и украинской прозе второй половины XIX века // Текст как реальность : содержание и форма. Межвузовский сборник научных трудов. Тульский гос. пед. ин-т. М-во образования России. – Тула, 1993. – С. 29–32. Деп. в ИНИОН РАН 1993 г.
34. Б. Грінченко в “Історії українського письменства” Сергія Єфремова // Проблеми творчої спадщини Бориса Грінченка. Тези доп. республ. наук. конф., присвяченої 130-річчю з дня народження Бориса Дмитровича Грінченка. – Луганськ, 1993. – С. 70–71.

1994

35. История русской литературы XIX в. (70–90-е годы). Методические рекомендации. – Бердянськ, 1994. – 44 с.
36. Проблема информатизации процесса преподавания иностранных языков в высшей школе / В. Зарва, І. Нагай. – Бердянськ, 1994. – С. 3–4. (Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки. Тези доповідей).
37. И. С. Нечуй-Левицкий и деятельность “громад” // Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки. Тези доповідей. – Бердянськ, 1994. – С. 20–21.
38. Некоторые идеи Библии в романе “Братья Карамазовы” Ф. М. Достоевского / В. Зарва, В. Ницета. – Бердянськ, 1994. – С. 22–24. (Актуальні питання слов'янської філології і педагогіки. Тези доповідей).
39. Симбиоз двух видов реализма в русской и украинской литературах 60–80-х годов XX в. // Нові підходи до філології у вищій школі. Матеріали Другої всеукраїнської наукової конф. – К. : ІСДО, 1994. – С. 9.

40. До проблеми просвітительських тенденцій в українській та австрійській літературах 60–80-хрр. XIX ст. // Інформаційний бюлетень Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України. – 1994. – № 6. – С. 42–44.
41. Н. В. Гоголь и просветительские позиции Н. С. Лескова в рассказе “Путимец” // Микола Гоголь і світова культура (Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 185-річчю з дня народження письменника) / Відп. ред. і упор. Г. В. Самойленко. – Київ-Ніжин, 1994. – С. 152–155.
42. Русская и украинская классика XIX века : литературные традиции Просвещения. Учебное пособие. – К. : КМИУУ, 1994. – 155 с.

1995

43. Особенности изучения “Вишневого сада” А. П. Чехова в экономическом лицее // Проблеми слов'янської філології. Тези доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1995. – С. 20–21.
44. Отношение русских и украинских писателей второй половины XIX века к теории “малых дел” // Актуальні питання слов'янської філології. – Бердянськ, 1995. – С. 44–48.
45. Ликов Віктор Васильович // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3 – С. 172.
46. Михалков Сергій Володимирович // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 367–368.
47. Мазепа Наталя Ростиславівна // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 255.
48. Матвеева Новела Миколаївна // УЛЕ. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – Т. 3. – С. 314–315.

1996

49. Типологічне вивчення творчості Т. Шевченка і М. Лермонтова (релігійні мотиви) / В. Зарва, О. Воронова. – Бердянськ, 1996 – С. 29–31. – (Актуальні питання слов'янської філології. Міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень; вип. II).
50. Г. Р. Державин в творчестве Н. С. Лескова // Актуальні питання слов'янської філології. Міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень. – Бердянськ, 1996. – Вип. II. – С. 31–32.
51. “Жіночий ліризм” в поезії Лесі Українки / В. Зарва, І. Зубова. – Бердянськ, 1996. – С. 35–37. (Актуальні питання слов'янської філології. Міжкафедр. збірник тез доповідей та повідомлень; вип. II).
52. Деякі зауваження до з'ясування проблеми нового героя-інтелігента в творчості І. Нечуя-Левицького та в російській літературі // Сучасні проблеми вивчення фольклору та літератури у вищих та середніх навчальних закладах. Матеріали науково-практичної конференції. – Мелітополь-Київ, 1996. – С. 42–43.

1997

53. Н. С. Лесков и польская культура // Актуальні питання слов'янської філології : Міжвузівський збірник наукових статей. – К.-Бердянськ, 1997. – Вип. III. – С. 143–147.
54. Проблема нового героя-интеллигента в романе “Хмари” И. Нечуя-Левицкого // Актуальні питання слов'янської філології : Міжвузівський збірник наукових статей. – К.-Бердянськ, 1997. – Вип. III. – С. 148–156.
55. Історія російської літератури XIX ст. (70–90-ті рр.) : Навч. посібник. Ч. 1 : Завдання та тести для самостійної роботи студентів. – К.-Бердянськ : ТОВ “Міжнародна фінансова агенція”, 1997. – 74 с.
56. Історія російської літератури XIX ст. (70–90-ті рр.) : Навч. посібник. Ч. 2 : Відповіді на завдання та тести для самостійної роботи студентів. – Бердянськ, 1997. – 18 с.

Мандрагеля В. А. Моральне виховання та соціально-етичні аспекти управління і менеджменту в арміях Заходу / *Літературний редактор В. А. Зарва.* – К, 1997. – 222 с.

1998

57. Жанрові ознаки “роману виховання” в “Підлітку” Ф. Достоевського і “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Панаса Мирного // Сучасна інтерпретація художніх творів Ф. М. Достоевського.

Міжвузівський збірник наукових праць / Відп. редактор В. А. Зарва. – К.-Бердянськ, 1998. – С. 40–46.

1999

58. Просветительская этика “разумного эгоизма” в творчестве Н. Г. Чернышевского // Наука і сучасність. Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 1999. – Ч. 1. – С. 174–184.
59. Рецепция А. С. Пушкина Н. С. Лесковым // Актуальные проблемы современного пушкиноведения : Материалы международной научной конференции, посвященной 200-летию со дня рождения А. С. Пушкина 17–18 мая 1999 г. – Харьков : ХГПУ, 1999. – С. 52–54.
60. Російська дитяча література : Навчальний посібник : В 2 кн. – К. : Інтеллект, 1999. – Ч. 1: Тести та завдання для самостійної роботи студентів. – 114 с.
61. Російська дитяча література: Навчальний посібник: В 2 кн. – К. : Інтеллект, 1999. – Ч. 2 : Відповіді на тести та завдання для самостійної роботи студентів. – 39 с.
62. Н. А. Некрасов в творческом наследии Н. С. Лескова // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвузівський збірник наукових статей: “Лінгвістика і літературознавство”. – К. : Знання, 1999. – С. 66–70.
63. Просвітницька раціоналістично-сенсуалістична тенденція у творчості Ф. Достоєвського // Молода нація. Альманах / Гол. ред. О. Проценко. – К. : Смолоскип, 1999. – С. 267–277.

2000

64. Просвітительська концепція “нового героя” в “Хмарах” І. Нечуя-Левицького // Літературознавство : Матеріали IV конгресу Міжнародної асоціації україністів (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.) / Упор. і відп. редактор О. Мишанич. – К. : Обереги, 2000. – Кн. 1. – С. 349–359.
65. “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Панаса Мирного і “Підліток” Ф. Достоєвського як “романи виховання” // Панас Мирний і літературний процес : Зб.наук.статей. – Полтава : ПДПУ, 2000. – С. 62–65.
66. Просветительская рационалистично-сенсуалистичная тенденция в творчестве Ф. М. Достоевского // Филология на рубеже тысячелетий. Материалы Международной научной конференции. – Вып. 3. Литература на рубеже тысячелетий. – Ростов-на-Дону: Донской издательский дом, 2000. – С. 48–50.
67. Просветительская рационалистично-сенсуалистичная тенденция в творчестве Л. Н. Толстого 60–80-х гг. XIX в. // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. статей. Лінгвістика і літературознавство / Відп. ред. С. П. Денисова та ін. – К. : Знання, 2000. – Вип. 5. – С. 151–162.

2001

68. Проблема “середовище – особистість” у творчості Ф. М. Достоєвського 60–80-х років XIX ст. // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. статей / Відп. ред. С. П. Денисова та ін. – Вип. VI : Лінгвістика і літературознавство. – К. : Знання України, 2001. – С. 146–150.
69. Усім, не байдужим до історії / В. Зарва, В. Семеновський. – 2001. – С. 4. (Запорізька правда; № 129).
70. На допомогу вчителю-словеснику // Південна зоря. – 2001. – № 36. – С. 4

2002

71. Проблема добра и зла в прозе русских писателей 60–80-х годов XIX в. // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. статей / Відп. ред. В. О. Соболев та ін. – Вип. VII : Лінгвістика і літературознавство. – К. : Знання України, 2002. – С. 253–263.
72. Просвітительські тенденції в творчості І. Я. Франка 70–80-х рр. XIX ст. // Літературознавчі студії. – К. : Київ. ун-т, 2002. – Вип. 2. – С. 113–119.

73. Просветительская тенденция взаимодействия человека и среды в творчестве Н. Г. Чернышевского // Наука і сучасність. Зб. наук. праць Націон. педаг. ун-ту імені М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 2002. – Т. XXXII. – С. 205–206.
74. Антропологічний елемент в естетичному ідеалі раннього І. Франка і М. Чернишевського // Література. Фольклор. Проблеми поетики : Зб. наук. Праць / Відп. ред. М. Х. Гуменний та ін. – К.-Одеса, Твім інтер, 2002. – Вип. 10. – С. 344–352.
75. Амбивалентность добра и зла в творчестве Л. Н. Толстого // Вісник Запорізького держ. ун-ту. Філологічні науки. – 2002. – № 4. – С. 51–55.

2003

76. Просвітительська тенденція “думки правлять світом” у російській прозі 60–80-х рр. XIX ст. // Вісник Сумського держ. ун-ту. Серія “Філологічні науки”. – 2003. – № 1. – С. 27–33.
77. Основні засади та сутність Просвітництва // Актуальні проблеми слов'янської філології : Міжвуз. зб. наук. статей / Відп. ред. В. О. Соболев та ін. – Вип. VIII : Лінгвістика і літературознавство. – К. : Знання України, 2003. – С. 331–345.
78. “Думки правлять світом”. Особливості Просвітництва як культурного явища // Українська мова та література. – 2003. – № 34. – С. 15–19.
79. “От человека сие невозможно...” Відображення західноєвропейського Просвітництва в українській філософії та естетиці XVIII ст. // Українська мова та література. – 2003. – № 38. – С. 8–11.
80. Відображення ідей західноєвропейського Просвітництва в російській літературі та філософії XVIII–XIX ст. // Вісник Черкаського ун-ту. Серія “Філологічні науки”. – Вип. 49. – Черкаси, 2003. – С. 126–131.
81. Просвітницький антропологізм у творчості російських та українських письменників 60–80-х рр. XIX ст. // Русская литература. Исследования : Сборник научных трудов. – К. : ИПЦ “Киевский университет”, 2003. – Вып. IV. – С. 182–192.
82. Дійсність для “глибокого серця”. Просвітництво в українській філософії та естетиці XIX ст. // Українська мова та література. – 2003. – № 46. – С. 12–16.
83. “... Треба дати більше ходу ідеї...” (на матеріалі прози Ф. Достоєвського 60–80-х рр. XIX ст.) // Актуальні проблеми літературознавства. Зб. наук. праць / Наук. ред. Н. І. Заверталюк. – Дн-ськ : Навч. Книга, 2003. – Т. 15. – С. 126–136.
84. Бердянський державний педагогічний університет // Енциклопедія сучасної України. – К., 2003. – Т. 2 (Б–Біо). – С. 477.
85. Бердянський художній музей ім. І. Бродського // Енциклопедія сучасної України. – К., 2003. – Т. 2 (Б–Біо). – С. 479.

2004

86. Типологія просвітницького героя (на матеріалі прози М. Чернишевського і Марка Вовчка) // Актуальні проблеми слов'янської філології : Міжвуз. зб. наук. статей. – Вип. 9 : Лінгвістика і літературознавство. – К. : Знання України, 2004. – С. 21–33.
87. “В рух мас вносить кожна душа частку свого льоту” // Українська мова та література. – 2004. – № 36. – С. 7–9.
88. Жанрово-стильові ознаки “роману виховання” в українській та російській прозі 70-х рр. XIX ст. // Літературознавчі студії. Зб. наук. праць. Вип. 7. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – С. 113–117.
89. Просвітницька тенденція взаємодії людини і середовища в українській та російській прозі 60–80-х рр. XIX ст. // Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство. Зб. наук. пр. – Вип. XIII. – Рівне : Перспектива, 2004. – С. 106–112.
90. Автобіографічна трилогія Л. Толстого як “роман виховання” // Русская литература. Исследования : Сборник научных трудов. – К. : ИПЦ “Киевский университет”, 2004. – Вып. 5. – С. 103–111.

91. Особливості функціонування просвітницького “роману виховання” у 70-х рр. XIX ст. (“Хіба ревуть воли, як ясла повні?” П. Мирного та І. Білика і “Підліток” Ф. Достоєвського) // Вісник Запорізького державного університету : Зб. наук. статей. Філологічні науки. – Запоріжжя : Запор. держ. ун-т, 2004. – № 2. – С. 75–82.
92. Повість “Холуй” М. Костомарова крізь призму просвітницьких тенденцій // Вісник Черкаського ун-ту. Серія “Філологічні науки”. – Вип. 57. – Черкаси, 2004. – С. 64–71.
93. “Обломов” І. Гончарова як роман виховання // Вісник Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – № 632. Серія філологія. – Вип. 42. – Харків, 2004. – С. 343–347.
94. Проблема співвідношення раціонального та емоційного в художній характерології І. Тургенєва // Літературознавчі студії : Зб. наук. праць. – Вип. 11. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – С. 167–171.
95. Просвітницькі тенденції в російських повістях Шевченка // Тарас Шевченко і народна культура : Зб. пр. міжнар. 35-ї наук. Шевченківської конф. : Черкаси, 20–22 квітня 2004 р. : У 2 кн. – Черкаси : Брама-Україна, 2004. – Кн. 2. – С. 87–93.
96. Жанр просвітницького роману виховання в творчості А. Свидницького і М. Лєскова // Мова і культура (Науковий щорічний журнал). – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 7. – Т. VII. Ч. 1. Художня література в контексті культури. – С. 249–255.
97. Типологічна модифікація моделей просвітницького героя (на матеріалі прози І. Тургенєва та І. Гончарова) // Філологічні семінари. Літературознавчі методології : практика і теорія. Вип. 7. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2004. – С. 110–125.
98. “Нам не треба війни, а треба просвіти!” (Своєрідність “нового” героя-інтелігента І. Нечуя-Левицького і “нові” люди в російській літературі) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2004. – № 15. – С. 15–19.
99. Національно-історичний тип французького Просвітництва // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2003. – Вип. VI. – Т. 6. Ч. 2. – С. 196–204.

2005

100. Дискурс Просвітництва в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. : Монографія. – К. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 304 с.
Рецензії : Сидоренко О. О. Нове дослідження з компаративістики // Актуальні проблеми слов'янської філології : Міжвуз. зб. наук. статей / Відп. ред. В. О. Соболев та ін. – К. : Знання України, 2005. – Вип. X. – С. 453–455; Гаєвська Н. Рецензія // Дивослово. – 2005. – № 10. – С. 70; Харлан О. Д. Розвиток літературознавчої компаративістики в БДПУ // Бердянск деловой. – 2005. – № 52. – 19 липня. – С. 2.
101. Специфіка російського Просвітництва в контексті європейського // Актуальні проблеми слов'янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. – К. : Знання України, 2005. – Вип. 10 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 224–233.
102. Структурно-функціональні особливості сюжету і композиції роману “Обломов” І. Гончара // Філологічні семінари. Художня форма. Вип. 8. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2005. – С. 253–263.
103. Просвітницькі тенденції в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX століття : автореф. дис. доктора філол. наук : спец. 10.01.05 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2005. – 38 с.

2006

104. Трансформація ідей німецького Просвітництва в російській літературі першої половини XIX ст. // Актуальні проблеми слов'янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред. В. О. Соболев. – К. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2006. – Вип. XI. – Част. II. – С. 43–53.
105. Жанровий синкретизм роману “Люборацькі” А. Свидницького // Наукові записки. Серія : Літературознавство / За ред. М. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2006. – Вип. XIX. – С. 45–54.

106. Колізії просвітницького антропологізму в прозі І. Тургенєва і М. Чернишевського // Філологічні семінари. Національні моделі порівняльного літературознавства. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2006. – С. 188–195.
107. Просвітницька тенденція превалювання ідеї в творах І. Франка 70–80-х рр. // Літературознавчі студії. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2006. – Вип. 18. – С. 51–56.

2007

108. Розвиток просвітницьких ідей у російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. : Навч. посібник. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – 156 с.
Рец. : Астаф’єв О., Лященко О. У спектрі просвітницьких ідей // Слово і Час. – 2007. – № 8. – С. 87–88.
109. Феномен “розумного егоїзму” в творчості І. Тургенєва і М. Чернишевського // Вісник Леганського національного педагог. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2007. – № 2. – С. 56–66.
110. Російська та українська проза 60–80-х рр. XIX ст. (концепція просвітницького героя). Навч. пос. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – 136 с.
Рец. : Нові надходження // Азовский вестник. – 2007. – № 22. – 15 червень. – С. 3.
111. Просвітницькі тенденції в російських повістях Т. Шевченка : особливості функціонування // Шевченкознавчі студії. Зб. наук. праць. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2007. – Вип. 9. – С. 27–33.
112. Нове дослідження феномену літоб’єднання ВАПЛІТЕ. (Рецензія. Кавун Л. І. “М’ятежні” романтики вітаїзму : проза ВАПЛІТЕ : Моногр. – Черкаси : Брама-Україна, 2006. – 328 с.) // Актуальні проблеми слов’янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – Вип. XII. – С. 294–298.
113. Художня рецепція теорії “розумного егоїзму” в прозі Льва Толстого та Івана Франка // Рецептивні моделі творчості Івана Франка. Зб. наук. праць на пошану проф. Романа Гром’яка з нагоди його 70-ліття / За ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2007. – С. 262–272.
114. Модель героя-праведника в російській та українській прозі 60–80-х рр. XIX ст. // Література. Фольклор. Проблеми поетики. Зб. наук. праць / Відп. ред. М. Х. Гуменний. – К. : Акцент, 2007. – Вип. 26. – С. 218–228.
115. Інтерпретація ідей англійського Просвітництва російськими митцями XVIII–XIX ст. // Актуальні проблеми слов’янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – Вип. XIII. – С. 95–102.
116. Національні особливості англійського Просвітництва і літературний процес // Актуальні проблеми іноземної філології : Лінгвістика та літературознавство : Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007 – Вип. I. – С. 204–210.
117. Англійське Просвітництво і розвиток англійського просвітницького роману // Мова і культура / Гол. ред. Д. С. Бурого. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007. – Вип. 9. – Т. X. – С. 84–89.
118. Идейно-эстетическое значение украинской темы в творчестве Н. С. Лескова // Актуальні проблеми слов’янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – Ніжин : ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – Вип. XIV. – С. 361–368.
119. “Дитячі роки” М. Лескова як роман виховання // Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту) : Зб. наук. праць. – Донецьк : Пороги, 2007. – Вип. 7. – С. 131–138.
120. Функціонування категорій добра і зла, розуму і добра в російській та українській прозі 70–90-х рр. XIX століття // Вісник Запорізького національного університету : Зб. наук. статей. Філологічні науки. – Запоріжжя : Запорізький націон. ун-т, 2007. – № 1. – С. 63–73.
121. Ювілеї викладачів // Азовский вестник. – 2007. – № 36. – С. 3; № 37. – С. 3.
122. Трагування термінів “Просвітництво”, “просвітительство” : становлення та еволюція // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства : “своє” й чуже. – Вип. 10. – К. : ВПЦ “Київський ун-т”, 2007. – С. 54–65.

2008

123. Інститут філології Бердянського державного педагогічного університету // Слово і Час. – 2008. – № 2. – С. 3–6.

124. Жанротворчі особливості “Обломова” І. Гончарова як роману виховання // Слово і Час. – 2008. – № 2. – С. 75–83.
125. Николай Лесков и его дочери // Актуальні проблеми іноземної філології: Лінгвістика та літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – К.: Освіта України, 2008. – Вип. II. – С. 183–189.
126. Заслужені винагороди викладачам // Азовский вестник. – 2008. – № 21. – С. 3; № 22. – С. 3.
127. Панас Мирний та Федір Достоєвський. Елементи просвітницького роману виховання // Українська мова та література. – 2008. – № 22–24. – С. 22–24.
128. Французьке Просвітництво: ідеї, етапи розвитку, різновиди, постаті // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред В. А. Зарва. – Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2008. – Вип. XVII. – С. 462–472.
129. Просвітницька антропологія в творчості Вольтера і Руссо // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред. В. А. Зарва. – Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2008. – Вип. XVIII. – С. 398–403.
130. Створення НДІ слов'янознавства та компаративістики в Бердянському державному педагогічному університеті // Міжнародна науково-практична конференція “Наука в інформаційному просторі”: Зб. наук. праць. – Донецьк: ПДАБА, 2008. – Т. 5. – С. 37–40.
131. Композиционные особенности “Владычного суда” Н. Лескова // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. / Відп. ред. В. А. Зарва. – К.: Освіта України, 2008. – Вип. XIX: Лінгвістика і літературознавство. – С. 172–177.
132. Модель героя ліберала-реформатора, культурника в романі “Хмари” І. Нечуя-Левицького // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість. Зб. праць Всеукраїнської наукової конференції. – Черкаси, 2008. – С. 267–276.
133. Своєрідність типу героя-праведника в прозі Ф. Достоєвського, І. Гончарова, М. Лескова // Вісник Черкаський національний університет. Філологічні науки. – Черкаси, 2008. – Випуск 138. – С. 110–115.
134. Своєобразие жанровых форм Лескова-публициста // Журналістика-2008: стан, проблеми і перспективи: матеріялы 10-й Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі / Рэдкал.: С. В. Дубовік (адк. Рэд.) [і інш.]. – Вып. 10. – Мінск: БДУ, 2008. – С. 260–262.